

Sygn. akt II PSK 246/21

POSTANOWIENIE

Dnia 22 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa I. S.
przeciwko Gminnej Spółdzielni "S." w W. w likwidacji
o przywrócenie do pracy i wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 22 czerwca 2021 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 15 października 2020 r., sygn. akt VII Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, odstępując od obciążenia jej pozostałymi kosztami z tego tytułu.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w W., wyrokiem z dnia 16 października 2019 r., sygn. akt VI P (...), przywrócił powódkę I.S. do pracy na poprzednich warunkach pracy i płacy w pozwanej Gminnej Spółdzielni „S.” w W. (pkt 2), zasądzając na jej rzecz od pozwanej wynagrodzenie za cały czas pozostawania bez pracy, przyjmując za podstawę kwotę miesięcznego wynagrodzenia wynoszącą 7.585,11 zł brutto, pod warunkiem podjęcia przez powódkę pracy u pozwanej w terminie 7 dni od uprawomocnienia się wyroku (pkt 3), w pozostałym zakresie oddalił powództwo (pkt 4), rozstrzygając o kosztach postępowania.

Sąd Okręgowy w W., wyrokiem z dnia 15 października 2020 r., sygn. akt VII Pa (...), na skutek apelacji pozwanej, zmienił zaskarżony wyrok w punktach 2. i 3. w ten sposób, że zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 22.755,33 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia (pkt 1); zmienił zaskarżony wyrok w zakresie punktu 5., zasądzając na rzecz powódki 1 138 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 2), oddalił apelację w pozostałym zakresie (pkt 3), odstępując od obciążenia powódki kosztami procesu strony pozwanej w instancji odwoławczej (pkt 4).

Powódka zaskarżyła wyrok Sądu drugiej instancji w części, tj. w zakresie punktu 1. oraz 2.

Zarzucono naruszenie przepisów prawa procesowego, to jest: (-) art. 3 k.p.c., przez brak dochowania przez Sąd Okręgowy zasady kontrydiktoryjności i niepoinformowanie stron o możliwości zastosowania art. 45 § 2 k.p., a uchybienie to miało istotny wpływ na wynik sprawy, gdyż powódka nie mogła zająć stanowiska co do takiej ewentualności; (-) art. 5 k.p.c., przez jego niezastosowanie w przedmiotowej sprawie a tym samym pozbawienie powódki działającej bez profesjonalnego pełnomocnika szansy otrzymania należnego jej odszkodowania dochodzonego na podstawie art. 415 k.p.c. w związku z art. 300 k.p., co w świetle wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 listopada 2007 r., sygn. akt SK 18/05, było w pełni uzasadnione i w sposób oczywisty miało istotny wpływ na wynik sprawy; (-) art. 327¹ k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez jego niewłaściwe zastosowanie i brak sporządzenia uzasadnienia co do pkt. 2 skarżonego wyroku a poprzestanie jedynie na adnotacji „(NIE WIEM JAK UZASADNIĆ PKT 2 WYROKU, KOSZTY 1.138,00)”, co pozbawiło powódkę prawa do zapoznania się z motywami kierującymi składem orzekającym.

Zarzucono również naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest: (-) niezastosowanie art. 39 k.p. i tym samym uznanie, iż w realiach niniejszej sprawy zastosowanie znaleźć może art. 45 § 2 k.p., podczas gdy przez wzgląd na podleganie powódki ochronie przedemerytalnej przepis ten nie powinien zostać zastosowany; (-) niezastosowanie art. 45 § 3 k.p. w związku z art. 56 § 1 k.p., pomimo że powódka w chwili złożenia jej oświadczenia pracodawcy o rozwiązaniu umowy o pracę znajdowała się w okresie ochronnym; (-) błędną wykładnię art. 45 §

2 k.p. i błędne przyjęcie, że wystąpiły przesłanki pozwalające na ustalenie, iż przywrócenie powódki do pracy jest niemożliwe lub niecelowe.

Skarżąca, powołując się na art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. W uzasadnieniu wniosku wskazała, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż z uwagi na naruszenie przez Sąd Okręgowy przepisów prawa materialnego przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie zaskarżone orzeczenie pokrzywdziło powódkę, odbierając jej możliwość dalszego zatrudnienia w pozwanym zakładzie pracy, jak również niekorzystnie rozstrzygając o kosztach procesu za drugą instancję.

Pozwany, w odpowiedzi na skargę kasacyjną, wniósł o jej odrzucenie, ewentualnie o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, a także o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego w wysokości 4.050 zł w przypadku odrzucenia względnie odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (tj. minimalnej stawki za sporządzenie niniejszej odpowiedzi na skargę kasacyjną).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Skarżąca wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej o rozpoznania uzasadniła oczywistą jej zasadnością.

W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oczywista zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) wynika zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r.,

II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20 poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Jeżeli więc przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miałyby być okoliczność, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), skarżąca powinna w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Przy czym w judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Szczególna podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga samodzielnego (czyli) odrębnego od podstaw kasacyjnych wskazania i wykazania naruszenia konkretnego przepisu prawa (procesowego lub materialnego), które jest oczywiste i bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęty skargą wyrok jest wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2014 r., II UK 458/13, LEX nr 1644551).

Uwzględniając powyższe, skarżąca nie wykazała oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, nie zawierając we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania żadnej argumentacji, która wskazywałaby na oczywiste naruszenie przepisów

prawa (materialnego) i jego wpływ na wynik sprawy. Sąd Najwyższy, oceniając przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie może poszukiwać argumentów za przyjęciem skargi w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych, gdyż oczywista zasadność skargi, jak wskazano wyżej, wynika z kwalifikowanego naruszenia prawa, które skarżący powinien wykazać w odrębnym od podstaw kasacyjnych wywodzie. Nie jest bowiem dopuszczalne przenoszenie argumentacji służącej wykazaniu przyczyny kasacyjnej do uzasadnienia podstaw kasacyjnych ani odwoływanie się do tego uzasadnienia, podstawy skargi bowiem są badane dopiero przy rozpoznawaniu skargi, po jej przyjęciu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2018 r., III CSK 337/17, LEX nr 2483656 czy z dnia 11 kwietnia 2018 r., II UK 277/17, LEX nr 2490632).

Ubocznie wskazać należy, że kwestia niemożliwości przywrócenia powódki do pracy (zarzut naruszenia art. 3 k.p.c. w związku z art. 45 § 2 k.p.) była podnoszona w apelacji przez stronę pozwaną, która dołączyła uchwały walnego zgromadzenia członków Spółdzielni w przedmiocie jej likwidacji oraz wniossek likwidatora z dnia 6 listopada 2019 r. o wpisanie otwarcia likwidacji spółdzielni w Krajowym Rejestrze Sądowym oraz wniossek o zmianę wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym. Nie ma zatem uzasadnienia twierdzenie skarżącej, że nie mogła zająć stanowiska co do tej kwestii, co więcej, skarżąca odniosła się do niej w odpowiedzi na apelację.

Natomiast jeśli chodzi o zarzut naruszenia art. 5 k.p.c., przez jego niezastosowanie w przedmiotowej sprawie a tym samym pozbawienie powódki działającej bez profesjonalnego pełnomocnika szansy otrzymania należnego jej odszkodowania dochodzonego na podstawie art. 415 k.p.c. w związku z art. 300 k.p., to przypomnieć należy, że zgodnie z art. 383 k.p.c., w postępowaniu apelacyjnym nie można rozszerzyć żądania pozwu ani występować z nowymi roszczeniami. Roszczenie o odszkodowanie za bezprawne zwolnienie z pracy dochodzone na podstawie art. 415 k.p.c. w związku z art. 300 k.p. byłoby nowym roszczeniem.

Co do przedstawionych w skardze wątpliwości dotyczących zgodności art. 47¹ k.p. w związku z art. 45 § 1 k.p. w zakresie, w jakim przewiduje odszkodowanie w wysokości jedynie wynagrodzenia za okres wypowiedzenia w

sytuacji, „gdy pracownik niesłusznie zwolniony w trybie dyscyplinarnym bez zachowania okresu wypowiedzenia nie zostaje przywrócony do pracy z powodu długotrwałego procesu i faktu, że w jego trakcie doszło do zainicjowania likwidacji pracodawcy” z art. 2. 32, pkt 1 i 2 oraz art. 64 Konstytucji RP, a także z art. 45 Konstytucji RP – to żaden z tych przepisów (przede wszystkim art. 47¹ k.p.) nie został powołany w podstawach kasacyjnych. Tymczasem przepis mający być przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego (także w ramach istotnego zagadnienia prawnego) musi należeć do katalogu przepisów, których naruszenie przez sąd drugiej instancji zarzucono w ramach podstawy skargi (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2002 r., I PKN 682/01, OSNP 2004 nr 12, poz. 211; z dnia 28 lutego 2012 r., I PK 122/11, LEX nr 1215113), gdyż nie może stanowić okoliczności uzasadniającej wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej konieczność rozstrzygnięcia problemu prawnego dotyczącego określonego przepisu, którego naruszenie nie jest podstawą tej skargi. Zgodnie bowiem z art. 398¹³ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw. Niemożliwe jest więc przyjęcie skargi do rozpoznania ze względu na okoliczności, które wykraczają poza podstawy tego środka zaskarżenia, a więc nie mogą być uwzględnione przy jego rozpoznaniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2014 r., II PK 287/13, LEX nr 2008658; z dnia 23 września 2008 r., I PK 80/08, LEX nr 784907; z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 243).

Z tych powodów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego wywołanych wniesieniem skargi kasacyjnej rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 9 ust. 1 pkt 1 oraz w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 9 ust. 1 pkt 2 w związku z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 1800) oraz art. 108 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. (roszczenie o przywrócenie do pracy) oraz art. 102 k.p.c. (roszczenie o wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy), uwzględniając, że zakresem zaskarżenia wyroku Sądu drugiej instancji objęto

rozstrzygnięcia w zakresie żądania przywrócenie do pracy na poprzednie warunki pracy oraz zasądzenia wynagrodzenia za cały czas pozostawania bez pracy.